

## CON ĐỰC “KHÔNG QUẢN ĐƯỜNG XA” ĐỂ TÌM KIẾM BẠN TÌNH

Tìm kiếm bạn đời có thể là một công việc khá vất vả, loài dế đêm khổng lồ Cook Strait, *Deinacrida rugosa*, là minh chứng sống động cho điều đó. Loài vật này được tìm thấy tại New Zealand và là một trong những côn trùng có trọng lượng lớn nhất thế giới.

Tìm kiếm bạn đời có thể là một công việc khá vất vả, loài dế đêm khổng lồ Cook Strait, *Deinacrida rugosa*, là minh chứng sống động cho điều đó. Loài vật này được tìm thấy tại New Zealand và là một trong những côn trùng có trọng lượng lớn nhất thế giới, con cái có thể nặng đến 20g, gấp đôi kích thước trung bình của con đực.

Trong nghiên cứu thực tế tại Đảo Maud, New Zealand, được công bố trên số ra tháng 9 của tạp chí *The American Naturalist*, các nhà sinh vật học tiến hóa thuộc đại học Toronto tại Mississauga đã phát hiện rằng những con dế weta đực thành công trong việc tìm kiếm bạn tình phải di chuyển rất nhiều mỗi tối. Điều đáng chú ý rằng, trọng lượng nhẹ và chân dài hơn rất có lợi cho việc di chuyển của con đực. Clint Kelly, Luc Busièrem và Darryl Gwynne phát hiện rằng những con đực có thể di chuyển hơn 90 mét mỗi đêm để tìm bạn tình – tương đương với khoảng 7000m ở người.

Một cặp dế weta khổng lồ, trong đó con đực được gắn thẻ radio trên lưng. (Ảnh: Darryl T. Gwynne)

Kelly và các đồng nghiệp đã thu thập được những hiểu biết chưa từng thấy về thói quen tìm kiếm bạn đời của loài weta bằng cách theo dõi chúng qua thiết bị radiô trong vài ngày. Từ đó họ có thể tính toán quãng đường di chuyển của con đực và nhận biết đối tượng mà từng con đực và con cái “thường gặp gỡ”.

Vì dế weta đực giao phối nhiều lần với bạn đời trong một ngày, các nhà sinh vật học có thể tính toán lượng tinh dịch được truyền bằng cách đếm số gói rỗng (bó sinh tinh) xếp bên dưới cặp dế. Những con đực di chuyển nhiều gấp đôi những con cái, và những con đực trọng lượng nhẹ, chân dài di chuyển xa hơn, có nhiều bạn tình hơn, và truyền nhiều bó sinh tinh tới con cái hơn (không hề có đặc điểm nào ở con cái cho thấy sự di chuyển hay khả năng thành công trong việc tìm kiếm bạn đời).

Kelly cho biết: “Phát hiện của chúng tôi là bằng chứng hiếm có về chọn lọc tình dục đề cao những

đặc điểm thúc đẩy tính linh động chỉ ở một giới tính. Đây là hiện tượng hết sức thú vị vì nó cho thấy chọn lọc tình dục đối với những con đực nhỏ hơn, linh động hơn có thể là nguyên nhân cho sự khác biệt đáng kinh ngạc về kích thước cơ thể ở loài vật này". Quan trọng hơn, hiện tượng này có thể giúp giải thích tại sao con đực lại nhỏ hơn con cái ở một số loài động vật khác.

Tham khảo: Clint D. Kelly, Luc F. Bussière, and Darryl T. Gwynne, "Sexual Selection for Male Mobility in a Giant Insect with Female-Biased Size Dimorphism." *American Naturalist* (2008) 172:417-423.